

NHL Stenden Hogeschool

B HBO - Rechten

Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK

243A2025.12

Samenvatting

In maart 2025 is de bestaande hbo-bacheloropleiding HBO Rechten van NHL Stenden bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het betreft een voltijdsopleiding van vier studiejaar die aangeboden wordt op de locatie Leeuwarden.

Het panel beoordeelt de kwaliteit van de opleiding in zijn geheel als **positief**.

De opleiding heeft onlangs leeruitkomsten geformuleerd op basis van de landelijke competenties. Deze leeruitkomsten vormen de basis voor de inhoud van de afzonderlijke modules. Het onderwijs is gebaseerd op het onderwijsconcept Design Based Education (DBE) dat concreet is uitgewerkt in een Legal Design Cyclus (LDC) die gebruikt wordt om ontwerpgericht denken te stimuleren. Het panel vindt dat de opleiding zich daarmee onderscheidt van andere opleidingen en bijdraagt aan het opleiden van de praktijkgerichte hbo-jurist.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding leidt studenten op tot hbo-juristen met een brede basis in verschillende rechtsgebieden. De nadruk op rechtvaardig en vaardig met recht geeft de opleiding een eigen kleur. Het panel waardeert de profilering, die in overleg met het werkveld is gekozen. De opleiding gebruikt vijf landelijke competenties die vertaald zijn naar vijf leeruitkomsten.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel concludeert dat het programma logisch is opgebouwd. Er wordt regelmatig gewerkt aan het actueel houden van het programma via kalibratie met collega's en betrokkenheid van de werkveldadviescommissie (WAC). Het gebruik van design thinking is waardevol en internationalisering is een sterk punt van de opleiding. Het panel moedigt aan om in het kader van de internationalisering het gebruik van online onderwijsmethoden zoals COIL te onderzoeken. Het panel doet de aanbeveling om leeruitkomsten zo te formuleren dat ze flexibilisering bevorderen. Een toekomstbestendig onderwijsprogramma maakt flexibiliteit qua vorm en inhoud mogelijk, zodat een leven lang ontwikkelen (LLO) wordt gestimuleerd.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De toetscriteria zijn helder en worden goed met de studenten gecommuniceerd. Bij de afstudeerdossiers die het panel heeft ingezien werd niet altijd voldoende duidelijk op welke gronden de examinatoren van mening waren dat het niveau behaald was. Het verdient daarom aanbeveling om de onderbouwing van dat oordeel zowel in het afstudeerrapport als in het eindassessament zorgvuldiger te motiveren.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft aangetoond dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het panel vindt dat de opzet van het afstuderen goed aansluit bij wat van studenten op het eindniveau mag worden verwacht. De opzet van het afstudeerprogramma is doorontwikkeld op een manier die past bij de nadruk die eerder in de opleiding is gelegd op praktijkgericht onderzoek en de Legal Design Cyclus. Het panel is positief over deze ontwikkeling en over de samenwerking die daarbij gezocht is met de WAC en met de lector DBE (design based education).

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	6
Schets van de opleiding / Karakteristiek	8
Basisgegevens opleiding	9
Terugblik vorige visitatie	9
Beoordeling NVAO-standaarden	11
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	12
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
Standaard 3 Toetsing	21
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	24
Eindoordeel over de opleiding	26
Aanbevelingen	27
Bijlagen	28
1. Bezoekprogramma	29
2. Bestudeerde documenten	31

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding B HBO Rechten van Stichting NHL Stenden. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van NHL Stenden en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, de Uitvoeringsregels accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland 2024* van de NVAO en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2024 Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 4 maart 2025. Het visitatiepanel bestond uit:

Naam	Rol	Kort functieomschrijving
Dhr. mr. drs. G. Kuiper	voorzitter, domeindeskundige	Lector Recht & Rechtvaardigheid en Docent recht en diverse functies bij Hogeschool Leiden;
Dhr. mr. A.P. de Leeuw	domeindeskundige	Manager beleid en kwaliteit, Hogeschool Windesheim;
Dhr. mr. L. Brons	domeindeskundige	Algemeen directeur en oprichter juridisch adviesbureau Meester en Meester en mede-eigenaar mediationpraktijk Maeglink;
Dhr. P.G. van Lier	studentlid	Hbo-bachelorstudent Rechten aan Instituut voor Recht van Hogeschool Utrecht.

Dhr. drs. D.J. Oolbekkink LL.B, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding HBO Rechten is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Rechten groep 1. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde auditor vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze vijftien dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Drie weken voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleiding, de zogenaamde agenderende audit. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezoekdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via e-mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopsprekuren). Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, mei 2025

Panelvoorzitter

Auditor

G. Kuiper

D.J. Oolbekkink

Schets van de opleiding / Karakteristiek

De opleiding HBO Rechten maakt onderdeel uit van de Thorbecke Academie, Academie voor Recht, Bestuur en Veiligheid. Deze academie is het instituut voor opleidingen op het gebied van veiligheid, recht en overheidsmanagement. Naast HBO Rechten wordt onderdak geboden aan de bacheloropleidingen Bestuurskunde & overheidsmanagement, European Studies en Integrale veiligheidskunde.

Binnen de opleiding wordt gewerkt met het onderwijssysteem van NHL Stenden: Design Based Education. Binnen dit systeem staan vijf kenmerken centraal die in onderstaande figuur zijn te lezen.

Figuur 1. De vijf uitgangspunten van DBE

De missie van de opleiding is: rechtvaardig, vaardig met recht. Daarmee streeft ze naar het opleiden van studenten tot rechtvaardige juristen die met hun praktijkgerichte kennis en vaardigheden actief betrokken zijn bij juridisch-maatschappelijke ontwikkelingen en daarbij rekening houden met de daarbij gewenste menselijke maat.

Recent heeft de opleiding samenwerking met het lectoraat Maritime Law geïntensiveerd. Dit is een cross-over lectoraat van het maritiem instituut Willem Barentz en de Thorbecke Academie. Het onderzoek van dit cross-over lectoraat bevindt zich op het snijvlak van techniek en recht en draagt inhoudelijk bij aan de major Recht, bestuur en veiligheid binnen de opleiding HBO Rechten. De opleiding is verder betrokken bij maatschappelijke initiatieven, zoals het project *Wad gaat om* (tegen plasticvervuiling in de Waddenzee) en het *inclusive community lab Fryslan* dat zich samen met bewoners, bedrijven en organisatie inzet voor de ontwikkeling van duurzame (juridische) oplossingen tegen armoede.

Demografische ontwikkelingen en financiële uitdagingen nopen de opleiding tot het zetten van moedige stappen richting verdere flexibilisering en samenwerkingen. Deze ontwikkelingen zijn in gang gezet.

Basisgegevens opleiding

Instelling	
Naam in RIO	Stichting NHL Stenden Hogeschool
Adres	Rengerslaan 10 8917DD Leeuwarden
Website	http://www.nhlstenden.com/
BRIN-nummer	111A649
Status	Bekostigd
ITK	Positief / niet van toepassing

Opleiding	
Eerste naam in RIO	HBO Rechten
Locatie	Leeuwarden
ISAT-code	39205
RIO-onderdeel	Recht
Oriëntatie en Niveau	hbo / ba
Voertaal	Nederlands
Alle opleidingstrajecten, afstudeerrichtingen, specialisaties	
Joint Programme	
Verleende graad en toevoeging van de graad	LL.B
Studielast in EC	240
Variant(en)	Voltijd
Huidige accreditatie geldig tot en met	1 november 2025
Datum locatiebezoek beoordelingspanel	4 maart 2025

Terugblik vorige visitatie

Naar aanleiding van de vorige visitatie ontving de opleiding een aantal aanbevelingen. Hieronder wordt beschreven hoe de opleiding daarmee is omgegaan.

Kies het juiste moment en de juiste richting voor het aanzoeken van een lector. Een eigen lectoraat kan de opleiding door middel van praktijkgericht onderzoek helpen bij het borgen van de inhoudelijke keuzes van de komende jaren. De opleiding werkt samen met het lectoraat Maritime Law. De lector maakt onderdeel uit van het opleidingsteam. Het betreft een cross-over lectoraat van het Maritiem Instituut Willem Barentsz (MIWB) op Terschelling en de Thorbecke Academie. Het lectoraat werkt mee aan de major Recht, bestuur en veiligheid en aan minor International Law and legal skills. Ook is er samenwerking met het lectoraat Cybersafety.

Onderzoek hoe de eigen profilering verder kan worden aangescherpt. Neem hierbij gedurfde stappen en probeer hierin gewogen te experimenteren. De opleiding kiest er nadrukkelijk voor om geen rechtsgebied of werkveldrichting te kiezen bij de profilering. Rechtvaardig, vaardig met recht is in de ogen van het panel dat de opleiding in maart 2025 bezocht een mooie insteek om studenten maatschappelijk betrokken en praktijkgericht op te leiden.

Verbreed het minorenaanbod. De opleiding heeft naar aanleiding van deze aanbeveling in de afgelopen jaren meerdere minoren ontwikkeld die echter kampen met lage aantallen aanmeldingen. De opleiding gaat nu een combinatie minor + major ontwikkelen waarbij studenten uit verschillende thema's kunnen kiezen. Er zullen onderzoeks- en vaardighedenworkshops worden aangeboden en praktijkopdrachten waaraan in groepjes gewerkt gaat worden. Ook wordt een minor ontwikkeld in samenwerking met de University of the Dutch Caribbean op Curaçao.

Verbeter en centraliseer de informatievoorziening over de toetsing. Met behulp van het leerplanschema worden studenten geïnformeerd over de toetsing (vorm, duur, logistiek, resultaatvorm, et cetera). In de modulehandleidingen en tijdens lessen wordt hierop een toelichting gegeven.

Zorg voor toetsmatrijzen voor alle toetsen. Dit is gebeurd.

Breid het gebruik van het vier-ogen-principe verder uit naar ook een consequente toepassing hiervan bij de beoordeling van kleinere kennistoetsen. In jaar 1 en 2 wordt het vier-ogen-principe toegepast bij het ontwerp van toets en beoordelingsformulier. Bij vakinhoudelijke mondelinge assessments zijn altijd twee examinatoren betrokken. In jaar 3 en 4 geldt dat altijd twee examinatoren ontwerpen en beoordelen.

Verbeter de navolgbaarheid van de beoordelingen. Beoordelingsformulieren en referentietabellen zijn verfijnd. De examencommissie beoordeelt de navolgbaarheid van eindwerken in een jaarlijkse scan en koppelt bevindingen terug. Ook is er kalibratie binnen het team ingeregeld en met twee andere opleidingen HBO Rechten.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding leidt studenten op tot hbo-juristen met een brede basis in de diverse rechtsgebieden. Het profiel van de opleiding dekt de beroepsoriëntatie en het bachelorniveau (NLQF-6) goed af en is gebaseerd op het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel. De opleiding krijgt profiel met de focus op rechtvaardig en vaardig met recht. Ze beoogt studenten op te leiden die vaardig zijn in het recht en rechtvaardig leren denken en handelen, ongeacht het werkgebied waar ze zullen gaan werken. Het panel is te spreken over het feit dat dit in goed overleg met het werkveld werd gekozen. Docenten kunnen enthousiast vertellen op welke manier het rechtvaardige element in het programma is verwerkt. De opleiding maakt gebruik van de vijf landelijke competenties analyseren, adviseren, belangen behartigen, beslissen en organiseren. Deze competenties zijn vertaald naar vijf leeruitkomsten die gedurende de opleiding op vijf beheersingsniveau 's (A t/m E) aan bod komen. Daartoe is een ZelCom-model opgesteld waarin de mate van complexiteit en zelfstandigheid wordt beschreven.

Onderbouwing

Beroepsprofiel

De opleiding heeft in het course document 2024-2025 als missie geformuleerd: rechtvaardig, vaardig met recht. Ze leidt studenten op tot (recht)vaardige juristen voor beroepen van vandaag en morgen. Deze professionals blinken niet alleen uit in juridische kennis, maar beschikken ook over essentiële vaardigheden die nodig zijn om aan de slag te gaan in het werkveld met oog voor de menselijke maat; rechtvaardigheid aldus de opleiding. Het panel vindt het positief dat deze nadruk wordt gelegd en stelt vast dat die tot stand is gekomen in samenspraak met de vertegenwoordigers uit het werkveld binnen de werkveldadviescommissie (WAC). Het panel moedigt de opleiding aan om via de reeds bestaande samenwerking met lectoraten Maritime Law en Cybersafety deze profileringskeuze theoretisch te onderbouwen.

De toekomstige alumni van deze opleiding verbinden diepgaand begrip van wet- en regelgeving, jurisprudentie en juridische procedures aan de beschikbaarheid van vaardigheden, zoals communicatieve vaardigheden, digitale vaardigheden, onderzoekend vermogen, onderhandelingsvaardigheden, ethiek & integriteit en probleemoplossend vermogen. Door deze combinatie worden studenten breed inzetbaar opgeleid voor overheidsfuncties, bij bedrijven en non-profit organisaties, aldus de opleiding.

Competenties en leeruitkomsten

Het profiel van de opleiding is gebaseerd op het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel (LBOP) dat in 2018 werd opgesteld en in de loop van 2025 zal worden geüpdatet. In dit LBOP 2018 worden vijf competenties benoemd (analyseren, adviseren, belangen behartigen, beslissen en organiseren) die door de opleiding zijn overgenomen als basis voor de vijf recent geformuleerde

leeruitkomsten. De opleiding heeft de vijf landelijke competenties geherformuleerd tot leeruitkomsten.

Leeruitkomst 1 – De student analyseert de praktijk en betrouwbare juridische bronnen om relevante rechtsvragen te formuleren en te beantwoorden en legt hiermee de basis voor het op te stellen beroepsproduct.

Leeruitkomst 2 - De student geeft op basis van een analyse een voor de praktijk onderbouwd juridisch advies waarmee de klant in staat gesteld wordt om concrete vervolgstappen te nemen.

Leeruitkomst 3 – De student toont in een realistische praktijksimulatie (met externen) zowel schriftelijk als mondeling aan dat hij in een juridisch geschil vanuit de rol als belangenbehartiger en mediator de juridische belangen van anderen en van zichzelf kan behartigen door rechtsbijstand te verlenen, te onderhandelen en te bemiddelen.

Leeruitkomst 4 – De student bepaalt op basis van (juridische) argumenten en maatschappelijke factoren de rechtspositie van (rechts)personen en verbindt daar indien nodig het juiste juridische gevolg aan.

Leeruitkomst 5 – De student draagt, met aandacht voor de (digitale) ontwikkelingen, in een juridische beroepsomgeving bij aan het efficiënt en effectief aanleggen, beheren, ontsluiten en overdragen van juridische dossiers en informatie in de eigen organisatie of de keten.

Parallel aan het formuleren van de leeruitkomsten werd een nieuwe methode in gebruik genomen om te kunnen bepalen op welk niveau van complexiteit en zelfstandigheid studenten de leeruitkomsten beheersen. Docenten geven aan dat deze nieuwe werkwijze een verbetering is. Met de leeruitkomsten is het mogelijk om meer integraal te kijken naar het werk van studenten. De leeruitkomsten komen meermaals aan bod in het onderwijsprogramma, maar telkens op een hoger niveau van complexiteit en zelfstandigheid. De opleiding heeft met behulp van het ZelCom-model beschreven hoe die zelfstandigheid en complexiteit zich in de loop van de studie dient te ontwikkelen. In zogenaamde leerplanschema's wordt in kaart gebracht welke leeruitkomsten waar in het opleidingsprogramma aan bod komen en op welk niveau.

In het LBOP is een kennisbasis (Body of Knowledge and Skills, BoKS) opgenomen waartoe de opleiding zich zorgvuldig verhoudt. In de beschikbaar gestelde documentatie heeft het panel kunnen zien hoe de opleiding matrices heeft opgesteld waarin de onderdelen van de BoKS zijn gekoppeld aan onderdelen van het onderwijsprogramma en de toetsing. Het panel is van oordeel dat de leerresultaten van de opleiding zijn afgestemd op de Dublin Descriptoren en voldoen aan het niveau dat gesteld wordt aan een bacheloropleiding (NLQF 6). Over de manier waarop de leeruitkomsten in de praktijk worden toegepast wordt onder standaard 2 meer geschreven.

Afstemming met werkveld

Het panel waardeert de manier waarop de opleiding in gesprek is met zowel vertegenwoordigers vanuit het werkveld als met collega-hogescholen in de landelijke opleidingsoverleggen en bilateraal georganiseerde kalibratiesessies. De werkveldadviescommissie (WAC) bestaat uit personen vanuit de advocatuur, de rechtspraak, notariaat, overheden (gemeente, provincie, waterschap), overheidsdiensten (Belastingdienst, UWV) en juridische dienstverleners. Het panel heeft gemerkt dat de verhoudingen tussen opleiding en WAC goed zijn en dat er van elkaar geleerd wordt. Onderwerpen zoals legal tech en Artificial Intelligence (AI) komen ter sprake en worden ook vanuit het werkveld als actueel ervaren, hoewel de manier waarop ermee wordt omgegaan verschilt tussen publieke en private deelnemers aan de WAC. De WAC-leden ervaren

dat de WAC-gesprekken effect hebben op de manier waarop er binnen het werkveld naar actuele onderwerpen gekeken wordt. Het panel moedigt de opleiding aan om dergelijke actuele thema's te blijven bespreken in de WAC, zodat bewustwording daaromtrent aangewakkerd blijft. De opleiding kan vanuit haar rol als kennisinstelling immers ook een rol spelen bij de vraag hoe ontwikkelingen die potentieel veel gevolgen kunnen hebben voor het werkveld, benaderd kunnen worden.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opzet van het programma past bij de beoogde leerresultaten en kent een logische opbouw. Het panel is positief over de manier waarop de leeruitkomsten aan bod komen binnen het onderwijsaanbod. De onderwijsinhoud sluit aan op de BoKS en er wordt actueel gehouden via periodieke kalibratie.

Het programma is praktijkgericht, waarbij de zogenoemde ateliers een belangrijke rol spelen. Het gebruik van design thinking via de Legal Design Cyclus (LDC) staat daarbij centraal.

Internationalisering is van oudsher belangrijk binnen NHL Stenden. Het panel vindt dat de opleiding zich dit unique selling point meer mag toe-eigenen. Het panel moedigt de opleiding aan om ook de toepassing van de online onderwijsmethode COIL (Collaborative Online International Learning) in dit verband te onderzoeken.

Het panel heeft geconstateerd dat de competenties onlangs zijn vertaald naar leeruitkomsten, maar stelt tegelijkertijd vast dat binnen de opleiding nog niet wordt nagedacht over de vraag in hoeverre deze op een leerwegonafhankelijke manier bereikt zouden moeten kunnen worden. Het panel doet daarom de aanbeveling om het denken hierover voort te zetten en te komen tot een toekomstbestendig onderwijsprogramma waarin flexibiliteit qua vorm en inhoud, en daarmee een leven lang ontwikkelen (LLO), mogelijk worden gemaakt.

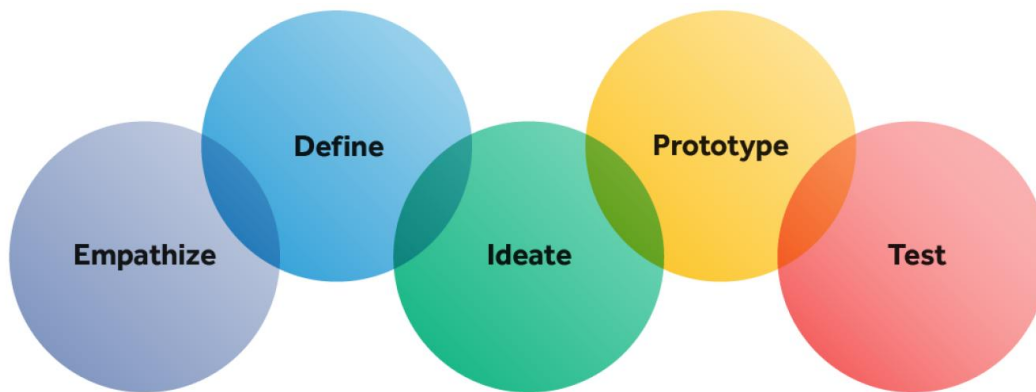
Onderbouwing

Opzet van het onderwijsprogramma

Het onderwijs is opgebouwd uit modules. In de eerste twee jaar bestaat een module uit een juridisch atelier dat een kennis- en een vaardighedenlijn omvat. Het juridisch atelier kent twee werkvormen, het DBE-atelier en (werk)colleges. In het DBE-atelier wordt met behulp van opdrachten geoefend met kennistoepassing en praktijkvaardigheden. In de flankerende (werk)colleges staat de (juridische) vakinhoud centraal. Per juridisch atelier wordt de te doceren vakinhoud afgestemd op het thema van het atelier. Zo staan in het juridisch atelier Ondernemen de (werk)colleges in het teken van burgerlijk recht, goederenrecht, bedrijfseconomie en ondernemingsrecht.

In een juridisch atelier werken studenten in groepjes aan telkens een ander juridisch thema. In jaar een zijn dit achtereenvolgens: het juridisch loket, ondernemen, overheid, misdaad en straf. In jaar twee volgen: de bedrijfsovername, werken in bedrijf, huwen en erven en overheid in actie. Gedurende de onderwijsperiode wordt iedere week een dag(deel) ingeroosterd voor het DBE-atelier. Naast (gast)lessen, workshops en andere kennisdeling werken studenten onder leiding van docenten en vertegenwoordigers uit het werkveld aan realistische praktijkopdrachten waarbij ze kennis en vaardigheden in de praktijk leren brengen. Dat gebeurt met behulp van design thinking wat goed aansluit bij het Design Based Education-concept dat binnen NHL Stenden wordt toegepast. Aan de hand van de LDC (figuur 1) oefenen studenten hoe ze de praktijkopdracht

kunnen aanpakken. In de eerste week gaan studenten na wie ze eigenlijk gaan adviseren. De week erna staat in het teken van welk probleem opgelost moet worden. Daarna volgt de brainstorm over mogelijk juridische oplossingen, het maken van een eerste prototype en tot slot het testen van dat prototype. Eventueel worden de laatste stappen herhaald tot het resultaat naar wens is.

Figuur 2. De Legal Design Cyclus (bron: Course Document 2024-2025)

In het derde studiejaar gaan studenten een halfjaar op stage (al dan niet in het buitenland) en volgen ze een minor binnen de academie of daarbuiten. Voor studenten die willen doorstromen naar de RUG-masters GLIDS (Governance and Law in Digital Society) en Recht en Bestuur wordt bij wijze van minor een verplicht preschakeltraject aangeboden.

Jaar vier staat in het teken van het afstuderen en het volgen van de zogenoemde keuzemajor. Studenten kiezen¹ uit de major Recht, bestuur en veiligheid of de major Ondernemerschap in een digitale wereld. Tijdens de majors zijn workshops en gastcolleges geprogrammeerd die studenten ondersteunen bij het uitvoeren van hun opdrachten. De opzet voor het afstuderen wordt verder toegelicht onder standaard 4.

Jaar	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Jaar 1	Atelier Juridisch Loket	Atelier Ondernemen	Atelier Overheid	Atelier Misdaad en Straf
Jaar 2	Atelier de Bedrijfsovername	Atelier Arbeid en Omgeving	Atelier Huwen en Erven	Atelier Overheid in Actie
Jaar	Semester 1 of 2		Semester 2 of 1	
Jaar 3	Stage		(Keuze)minor	
Jaar 4	Keuze 1 - major Recht, bestuur en veiligheid Keuze 2 - major Ondernemerschap in een digitale wereld Keuze 3 > alleen voor premasterstudent: major Multilevel Governance		Afstudeeronderzoek	

Figuur 3. Het onderwijsprogramma van HBO Rechten (bron: ZER)

¹ Studenten die in jaar drie kozen voor het premastertraject hebben geen keuze en zijn verplicht de major Multilevel Governance te volgen.

Kennis

Het panel vindt dat de kennisbasis, zoals verwoord in de landelijke BoKS goed is verwerkt in het curriculum van de opleiding. Zoals hierboven al genoemd worden in de eerste twee jaar flankerend aan het DBE-atelier een aantal vakinhoudelijke (werk)colleges aangeboden. Via de beschikbaar gestelde onderwijscatalogus en na een rondleiding door Blackboard heeft het panel zich een goede indruk kunnen vormen van de inhoud van deze onderwijseenheden.

Tijdens de visitatiedag is stilgestaan bij de keuze van de opleiding om het taalonderwijs in de eerste twee jaren te verdubbelen, omdat het 3F-niveau dat studenten bij aanvang van een bacheloropleiding bij de taaltoets zouden moeten beheersen in veel gevallen niet gehaald wordt. De keuze voor extra taalonderwijs komt voort uit de nadrukkelijke wens vanuit het werkveld om blijvende aandacht te houden voor taalbeheersing om uiteindelijk professioneel te kunnen communiceren op B1-taalniveau. Juist omdat goede (schriftelijke) taalbeheersing in de juridische context van groot belang is, vindt het panel deze keuze navolgbaar. Toch vraagt het panel zich af of de uitbreiding van het taalonderwijs niet extra-curriculair aangeboden zou moeten worden, omdat het ten minste gedeeltelijk gaat om het wegwerken van een deficiëntie en het de onderwijsruimte wegneemt van andere kennis- of vaardigheidsmodules.

Beroepsvaardigheden

Het panel is enthousiast over de manier waarop het aanleren van de beroepsvaardigheden in het onderwijsprogramma is verwerkt. Dat gebeurt al vanaf de eerste periode van jaar één binnen de ateliers, maar ook verderop in de studie tijdens de majors en het afstuderen is er veel aandacht voor het leren werken in de beroepspraktijk. Dit wordt gestroomlijnd via de Legal Design Cyclus. Daarmee worden studenten uitgedaagd om de praktijkgerichtheid van hun opdrachten te vergroten. De eerste stap is immers nagaan voor welke doelgroep een juridische oplossing gevonden dient te worden. Maar ook de stap waarin het prototype in de praktijk getoetst moet worden is in dat kader van groot belang. Om deze stappen met succes te kunnen uitvoeren wordt tijdens de ateliers actief gewerkt aan diverse vaardigheden. Daarbij kan gedacht worden aan vaardigheden omtrent presenteren, professioneel communiceren, gespreksvaardigheden, samenwerken, conflicthantering. De betrokkenheid van het werkveld bij de ateliers, in de vorm van gastcolleges en het geven van feedback bij praktijkopdrachten, vindt het panel een belangrijke meerwaarde.

Gedurende de stage in het derde jaar wordt van studenten verwacht dat ze als een echte medewerker functioneren in de praktijk en passende praktijkopdrachten uitvoeren. Daarnaast werken ze aan een reflectieverslag ter voorbereiding op een performance assessment, waarin ook de beroepsvaardigheden aan bod komen. Tijdens de major in jaar vier werken studenten opnieuw aan een beroepsproduct waarin het wettelijk kader dat hoort bij een praktijkprobleem van een opdrachtgever centraal staat.

Onderzoeksvaardigheden

Praktijkgericht onderzoek krijgt binnen de opleiding allereerst vorm via het concept van design thinking. De meergenoemde LDC is daarvan een exponent. Hiermee leren studenten hun onderzoekend vermogen aan te boren en te versterken. Het panel vindt het een goede keuze om op deze manier studenten te leren hun keuzes te verantwoorden, te onderbouwen en daarmee te komen tot vernieuwing of verbetering.

Er is samenwerking op het gebied van onderzoek en onderzoeksthema's met de lectoraten Maritime Law en Cybersafety. Bij beide onderzoeksgremia zijn docenten vanuit de opleiding

betrokken via multidisciplinair onderzoek bij diverse externe opdrachtgevers. De andere kant op wordt vanuit de onderzoeksgroepen bijgedragen aan de ontwikkeling van opdrachten die binnen minor of major door studenten kunnen worden uitgevoerd of die als afstudeeropdracht opgepakt kunnen worden. De vierdejaars major Recht, bestuur en veiligheid wordt vanaf dit studiejaar (2024-2025) in samenwerking met het lectoraat Maritime Law aangeboden. Het panel vindt het een goed voorbeeld van succesvolle cross-over, waarbij generieke onderwerpen rondom bestuur, veiligheid en recht aan de hand van een concrete maritieme context worden opgevoerd.

Internationalisering

NHL Stenden staat van oudsher bekend om zijn internationale contacten en samenwerking. Bij de agenderende audit en het visitatiebezoek heeft het panel gemerkt dat het internationale aspect op allerlei manieren in het onderwijs aan bod komt. De mogelijkheden om bijvoorbeeld op Grand Tour te gaan of deel te nemen aan internationaliseringsactiviteiten binnen of buiten het curriculum zijn zo vanzelfsprekend dat de opleiding lijkt te zijn vergeten welk unique selling point ze daarmee in handen heeft. Het panel moedigt de opleiding aan om het brede palet aan internationaliseringsmogelijkheden nadrukkelijker in de profilering van de opleiding te betrekken. Tegelijkertijd ziet het panel een mooie uitdaging om het opdoen van internationale en interculturele ervaringen te verduurzamen. De inzet van de online onderwijsmethode COIL (Collaborative Online International Learning) zou daar een positieve bijdrage aan kunnen leveren.

Leeruitkomsten en onderwijsflexibiliteit

Gedurende de gesprekken op de visitatiedag werd duidelijk dat de opleiding zich conformeert aan de instellingsbrede beweging richting onderwijs dat is gebaseerd op leeruitkomsten. De leeruitkomsten zijn vorig jaar in het onderwijs geïntroduceerd en er wordt gemonitord hoe het werken met leeruitkomsten in de praktijk gaat en welke aanpassingen daarin nodig zijn. Een onderwerp dat daarbij speelt is de vraag hoe leerwegonafhankelijk de leeruitkomsten eigenlijk (zouden moeten) zijn. Het panel vindt dat het vervangen van competenties door leeruitkomsten een proces is dat gericht zou moeten zijn op het flexibiliseren van het onderwijs en het leerwegonafhankelijk maken van de toetsing. Door dat te doen ontstaan mogelijkheden voor een breder LLO-aanbod (Leven Lang Ontwikkelen). Het panel constateert dat de opleiding door leeruitkomsten te formuleren de eerste stap op die route heeft gezet, maar nog geen zicht heeft op het uiteindelijke doel ervan. Vandaar de aanbeveling om in nauw overleg tussen docententeam, opleidingsmanagement, onderwijskundige staf, examencommissie én het werkveld een stip op de horizon te zetten en doelstellingen te formuleren rondom onderwijsflexibilisering en een leven lang ontwikkelen. De visie die NHL Steden hierover heeft geformuleerd en de tekst van het Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel bieden daarvoor concrete aanknopingspunten.

Instroom en leerroutes

Voor toegang tot de opleiding worden geen andere eisen gesteld dan een MBO-4, havo-, of vwo-diploma. Ook is het mogelijk om via een zogenoemde 21+-toets toegang te krijgen tot de opleiding. Voor studenten die na hun bacheloropleiding verder willen naar de masteropleidingen Governance & Law, Digital Society of Recht & Bestuur aan de Rijksuniversiteit Groningen, wordt in het derde jaar bij wijze van minor het preschakeltraject RUG aangeboden. Om door te kunnen stromen moeten studenten verplicht deelnemen aan de vierdejaars major Multilevel governance. Desgevraagd vertellen studenten dat de informatie hierover uitgebreid met hen wordt gedeeld. Het werd niet helemaal duidelijk of dat ook al in het eerste jaar gebeurt. Het panel adviseert om

dat wel te doen, omdat daarmee studenten die dan al weten dat ze door willen naar de universiteit 'verleid' kunnen worden om eerst hun HBO-bachelor af te ronden in plaats van na de propedeuse al de overstap te maken.

Begeleiding

Studieloopbaanbegeleiding wordt als doorlopende leerlijn door de hele studie geweven. Iedere student heeft regelmatig contact met zijn of haar SLB'er die bij aanvang van de studie wordt toegewezen en de gehele studieloopbaan met de student optrekt. De SLB'er vervult de rol van coach, begeleider en mentor. In de eerste twee jaren krijgt de studieloopbaanbegeleiding vorm via klassikale bijeenkomsten en individuele gesprekken. Er is dan ook nadrukkelijk aandacht voor oriëntatie op studie en beroep. In de latere jaren vindt begeleiding vooral individueel plaats, maar in de afstudeerfase wordt een afstudeercafé georganiseerd waarin op informele basis begeleiding wordt geboden. Er zijn studiepunten verbonden aan de leerlijn SLB die worden toegekend aan een jaarlijks persoonlijk ontwikkeldocument.

De SLB'er is het eerste aanspreekpunt voor studenten en daar wordt goed gebruik van gemaakt. Tijdens de visitatiedag hoorde het panel enkele persoonlijke ervaringen met de begeleiding vanuit de opleiding en die gaven blijk van grote betrokkenheid.

Bij de start van de studie wordt onder studenten geïnventariseerd in hoeverre aanvullende ondersteuning nodig is, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een functiebeperking. Studenten die in de loop van hun studie alsnog gebruik willen maken van voorzieningen kunnen via de decaan hierop aanspraak maken. In alle gevallen is bijstand van een studieadviseur aan de orde. Op deze manier wordt dus gestreefd naar maatwerk dat aansluit bij individuele behoeften van studenten. Daarnaast is de opleiding bezig om te onderzoeken of het mogelijk is om de leeromgeving zodanig in te richten dat die voor iedereen, dus ook voor mensen met een functiebeperking, goed te gebruiken is. Deze ontwikkeling naar een meer inclusieve leeromgeving is op gang gekomen door een onderzoek dat wordt uitgevoerd door een collega die een masteropleiding Educational Needs volgt. Het panel vindt dit een mooie ontwikkeling.

Informatievoorziening

Blackboard vormt het centrale medium waarmee informatie met studenten wordt gedeeld. Tijdens de agenderende audit heeft het panel een rondleiding gehad door Blackboard. Het panel vindt het netjes opgemaakt, goed gevuld en navigeerbaar. Op blackboard worden bijvoorbeeld de modulehandleidingen gepubliceerd waarin niet alleen informatie over de lessen is opgenomen, maar ook de toetsing wordt toegelicht. Studenten geven aan dat ze hierover zorgvuldig worden geïnformeerd. Bijvoorbeeld via de instructie die de afstudeercommissie verzorgt voorafgaand aan het afstudeertraject.

Periodiek vinden onderwijsbeoordelingen plaats en is er een klassenvoorzittersoverleg (KVO) waarin opmerkingen vanuit de studentenpopulatie met de onderwijsverantwoordelijken worden besproken. De KVO is ook een informatiebron voor de opleidingscommissie (OC). Omdat de OC academiebreed is georganiseerd, worden de verslagen van het KVO door de OC-leden van HBO Rechten gefilterd, zodat onderwerpen die breder van belang zijn in de academiebrede OC besproken kunnen worden. Onlangs zijn afspraken tussen OC en management over het functioneren van de opleidingscommissie hernieuwd. De relatie met het (opleidings)management is goed en de interne organisatie is recent verbeterd.

Docenten

De opleiding wordt verzorgd door een team van zesentwintig docenten (17,85 fte) waarvan iedereen universitair geschoold is, het merendeel in de rechtsgeleerdheid. Twee collega's zijn gepromoveerd. De vakinhoudelijke achtergrond van het team is gevarieerd. Vrijwel iedereen beschikt over de basiskwalificatie didactische bekwaamheid (BDB) of is bezig deze te verkrijgen. Negentig procent van de docenten beschikt over de basiskwalificatie examinering (BKE) en drie over de seniorkwalificatie examinering (SKE). Docenten die nog geen BKE hebben zijn geen examinerator. De EC kan een uitzondering maken en dan wordt een begeleidend examinerator aangewezen (buddy). De leden van de curriculumcommissie zijn aangemeld voor de eerstvolgende training SKE.

Het team wordt aangestuurd door een teamleider die onderdeel is van het managementteam van de Academie. Facilitering wordt verzorgd door de academiedirecteur. Zo is er ondersteuning op het gebied van roostering en planning. Er is verder geen specifieke teamindeling, iedereen wordt ingezet op expertise, talent en voorkeuren. In iedere onderwijsperiode komt het team vier keer bij elkaar. Dan worden ook voorstellen tot aanpassing van het onderwijs besproken, bijvoorbeeld naar aanleiding van onderwijsbeoordelingen en klassenvertegenwoordigersoverleggen. Het team is als geheel verantwoordelijk voor scholing en doet daartoe voorstellen aan de directie, zowel ten aanzien van individuele als collectieve scholing.

Het panel is te spreken over de manier waarop het team zich presenteert en organiseert. Er is aandacht voor onderling begrip en samenwerking, waarbij gezocht wordt naar elkaars beweegredenen en motivatie. Men probeert elkaar te snappen en gebruik te maken van de wijsheid van de minderheid (deep democracy).

Studenten spreken lovend over zowel de professionele (juridisch inhoudelijke) kwaliteiten van hun docenten als over de persoonlijke, intermenselijke kwaliteiten. Tijdens de gesprekken maakte het panel kennis met een gedreven team dat staat voor haar zaak en trots is op de sfeer en het aangeboden onderwijs binnen de opleiding.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De borging van de kwaliteit daarvan wordt uitgevoerd door de examencommissie die daarbij afstemt met de toetscommissie en met de curriculumcommissie en afstudeercommissie binnen de opleiding. De eisen die bij de toetsing aan studenten worden gesteld zijn helder en worden goed met de studenten gecommuniceerd. Studenten zijn te spreken over de manier waarop de afstudeercommissie de studenten informeert over de wijze waarop het afstuderen is georganiseerd.

De wijze waarop de eindkwalificaties c.q. leeruitkomsten op het afstudeerniveau worden beoordeeld heeft bij het panel wat vragen opgeroepen. Bij de afstudeerdossiers die het panel heeft ingezien werd niet altijd voldoende duidelijk met welke motivering de examinatoren van mening waren dat het eindniveau van de vijf leeruitkomsten behaald was. Het verdient daarom aanbeveling om de onderbouwing van dat oordeel zowel in het afstudeerrapport als in het eindassessment zorgvuldiger te motiveren.

Onderbouwing

Toetsbeleid

Bij de toetsing ontvangen studenten feedback en input om de volgende stap in hun leerproces te kunnen zetten. Voorwaarde daarbij is dat de student een actieve rol speelt in dat proces. Het is aan studenten om hun bekwaamheid, zoals beschreven in de leeruitkomsten, te bewijzen aan de hand van producten en gedragingen. Examinatoren, medestudenten en vertegenwoordigers van het werkveld waarderen de (tussentijdse) studentproducten door het geven van feedback. Deze werkwijze krijgt binnen de opleiding HBO Rechten handen en voeten via de meergenoemde Legal Design Cyclus.

Daarnaast kiest de opleiding ervoor om de parate kennisbasis afzonderlijk te toetsen met behulp van kennistoetsen. Het panel is positief over de toetsing en ziet daarin een goede balans tussen de noodzaak van het toetsen van parate juridische kennis en hoe die met behulp van vaardigheden wordt toegepast in praktijkopdrachten.

In het course document van de opleiding wordt uitgebreid beschreven hoe de leeruitkomsten op welk beheersingsniveau in de onderwijseenheden aan bod komen. Datzelfde geldt voor de onderdelen van de kennisbasis, zoals verwoord in de BoKS. Het panel constateert dat de landelijke eisen op een inzichtelijke wijze zijn vertaald in leeruitkomsten en bijpassende toetscriteria, rubrics en referentietabellen.

Toetsuitvoering

Studenten zijn te spreken over de manier waarop zij worden voorbereid op de toetsing. De leerdoelen zijn per juridisch atelier helder uiteengezet en deze worden beschikbaar gesteld via Blackboard. Binnen de ateliers bestaat de toetsing uit het opleveren van portfolio waarin beroepsproducten worden uitgewerkt en het doen van een of meer kennistoetsen. Bij beroepsproducten kan het bijvoorbeeld gaan om een adviesrapport, waarin een rechtsvraag

wordt beantwoord aan de hand van juridische bronnen of om het voeren van een mediationgesprek. De beoordeling vindt plaats door middel van productbeoordeling en/of mondelinge assessment. In de schriftelijke (digitale) kennistoetsen wordt de parate kennis van de vakinhoud getoetst. Studenten ontvangen studiepunten voor zowel de productbeoordeling en het assessment als voor de schriftelijke kennistoetsen. Het panel constateert dat de opleiding gevarieerde en passende toetsing hanteert.

Binnen de opleiding is aandacht voor Artificial Intelligence en het gebruik van generatieve AI door studenten. Toetsen die een te groot AI-risico lopen zijn in kaart gebracht en voor het grootste deel reeds aangepast. Algemeen uitgangspunt is dat AI bestaat en dat studenten geleerd moet worden hoe je de mogelijkheden ervan in je voordeel kunt gebruiken. In modulehandleidingen die op Blackboard ter beschikking worden gesteld, kunnen studenten lezen welke richtlijnen van toepassing zijn voor het gebruik van AI binnen die module. Toetsen waarbij een opdracht of (onderzoeks)rapport centraal staat, worden over het algemeen afgesloten met een mondeling assessment, zodat studenten kunnen laten zien dat ze in staat zijn zelfstandig en kritisch op hun eigen tekst te reflecteren.

Toetsing van het afstuderen

Het panel vindt het traject waarmee de leeruitkomsten op eindniveau worden beoordeeld navolgbaar. Er is een duidelijke keuze gemaakt om één van de vijf leeruitkomsten buiten de afstudeermodule op eindniveau te beoordelen, namelijk in een major naar keuze. Dit wordt in de afstudeerhandleiding expliciet verwoord en volgens de alumni voorafgaand aan het vierde jaar ook expliciet gecommuniceerd door de afstudeercommissie. Overigens laten studenten zowel in de major als in de afstudeermodule alle vijf de leeruitkomsten zien. Ze worden echter niet tegelijkertijd afgerond. In het eindassessment worden wel alle vijf leeruitkomsten nog eens mondeling aan de orde gesteld.

De leeruitkomst belangen behartigen wordt binnen de major naar keuze beoordeeld. Om die aan te tonen, stellen studenten allereerst met behulp van de LDC een pleitnota op vanuit de rol van procesvertegenwoordiger. Deze pleitnota wordt geoefend in een praktijksimulatie met VR-bril. Feedback, beoordelingen en observaties worden verzameld in een portfolio. Vervolgens werken studenten een bemiddelingsvoorstel uit op basis van dezelfde casus en voeren zij een mediationgesprek dat, met het oog op de beoordeling, wordt opgenomen. Beide onderdelen (pleitnota en mediation) worden afzonderlijk beoordeeld.

De toetsing van de afstudeermodule bestaat uit een afstudeerrapport en een beroepsproduct, waarmee studenten de leeruitkomsten analyseren, adviseren, beslissen en organiseren aantonen. Het rapport en het beroepsproduct worden door de student mondeling verdedigd, waarna de definitieve beoordeling volgt. Als sluitstuk van het afstuderen volgt het eindassessment beroepsbekwaamheid waarin studenten alle vijf de leeruitkomsten aantonen op eindniveau. In het eindassessment komt ook de visie op het beroep aan bod, waarmee de studieloopbaanbegeleiding wordt afgerond.

Uit de afstudeerdossiers die het panel heeft ingezien werd niet altijd duidelijk op grond waarvan de examinatoren van mening waren dat leeruitkomsten op het eindniveau waren aangetoond. Het verdient daarom aanbeveling om de motivatie van dat oordeel, zowel die van het afstudeerrapport als die van het eindassessment, zorgvuldiger te formuleren. Dit aspect is

gedurende de visitatiedag met de gespreksdeelnemers besproken. De opleiding herkent het signaal en heeft daar ook al actie op ondernomen door een rubric te ontwerpen voor het eindassessment. Het panel verwacht dat deze rubric kan helpen om het oordeel over het eindniveau van studenten beter te motiveren.

Borging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling

Het panel constateert dat de examencommissie, toetscommissie, curriculumcommissie, opleidingscommissie en afstudeercommissie elk met hun eigen rol goed in positie zijn om de kwaliteit van toetsing en beoordelen te realiseren dan wel te borgen. De diverse rollen zijn helder en er wordt actief invulling aan gegeven.

De examencommissie bedient de vier opleidingen binnen de Thorbecke Academie en bestaat uit zes leden, waaronder een voorzitter en een extern lid. Twee leden van de examencommissie zijn verbonden aan de opleiding HBO Rechten. De andere drie opleidingen binnen de Thorbecke Academie hebben elk één afgevaardigde in de examencommissie. De voorzitter EC is ook lid van de toetscommissie en de voorzitter van de toetscommissie heeft zitting in de examencommissie. De toetscommissie functioneert met een mandaat van de examencommissie.

De examencommissie benoemt examinatoren, geeft adviezen over toetsbeleid en toetsprogramma's en evalueert in samenwerking met de toetscommissie de uitgevoerde toetsen en toetsaken. Daartoe worden steekproefsgewijs toetsen geselecteerd die met behulp van een aantal criteria worden beoordeeld: validiteit, betrouwbaarheid, transparantie, efficiëntie, praktijkgerichtheid en kwetsbaarheid. Bevindingen van dit onderzoek worden teruggekoppeld aan de examinatoren die hier schriftelijk op reageren, zodat verbeteracties navolgbaar worden. De evaluaties worden ook gedeeld met het management van de opleiding. Jaarlijks evalueert de EC het eindniveau van de opleiding door afstudeerhandleidingen en beoordelingsformulieren te bekijken. Samen met de toetscommissie wordt ook een scan van een aantal afstudeerwerken gedaan. Ook deze bevindingen worden met de opleiding gedeeld.

De voorzitter van de EC is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van de recent geformuleerde leeruitkomsten. De opleidingscommissie is niet inhoudelijk betrokken geweest, maar heeft wel inzage gehad gedurende het ontwikkelproces. Door de ontwikkelde leeruitkomsten voor te leggen aan de examencommissie, houdt de EC zicht op de verhouding tussen het onderwijsprogramma, de toetsing en de leeruitkomsten in relatie tot de borging van het eindniveau. Het panel adviseert de opleiding om actief de samenwerking met de examencommissie en toetscommissie te zoeken zodra stappen worden gezet richting onderwijsflexibilisering en leerwegaafhankelijkheid van toetsing.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft aangetoond dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het panel vindt dat de opzet van het afstuderen goed aansluit bij wat van studenten op het eindniveau mag worden verwacht.

De opzet van het afstudeerprogramma maakt een ontwikkeling door die past bij de nadruk die eerder in de opleiding is gelegd op praktijkgericht onderzoek en het toepassen van design thinking met behulp van de Legal Design Cyclus. Sinds het studiejaar 2024-2025 wordt het afstuderen afgerond met een mondelinge verdediging op basis van een afstudeeronderzoek waarin meer dan voorheen de nadruk ligt op het te maken beroepsproduct dat tot stand is gekomen via de Legal Design Cyclus. Het panel is positief over deze ontwikkeling en moedigt de opleiding aan om het proces samen met de WAC en met de lector DBE (design based education) te evalueren en waar nodig verdere aanpassingen door te voeren.

Onderbouwing

Opzet afstuderen

In de major Recht, bestuur en veiligheid wordt met het oog op het aantonen van de leeruitkomsten analyseren, adviseren, beslissen en organiseren gewerkt aan overheidsopdrachten waarbij een veiligheidsaspect centraal staat. Hierbij wordt gekeken naar de naleefbaarheid en handhaafbaarheid van mogelijke oplossingen. De individuele opdracht is het maken van een (overwegend juridisch) beroepsproduct waarin het wettelijk kader behorende bij een praktijkprobleem van een opdrachtgever centraal staat. In de groepsopdracht wordt een plan van aanpak gemaakt voor het doen van praktijkgericht onderzoek dat resulteert in een beroepsproduct.

De andere major (die ook wel eindatelier wordt genoemd) heet Ondernemerschap in de digitale wereld – van wetboek naar webshop. Binnen deze major wordt met het oog op het aantonen van de leeruitkomsten analyseren, adviseren, beslissen en organiseren gewerkt aan een juridisch houdbare webshop waarin een duurzaam product wordt aangeboden. Studenten brengen groepsgewijs juridische en niet-juridische aspecten in kaart die relevant zijn voor het digitale ondernemerschap en schrijven daar een onderzoeksverslag over dat de basis vormt voor een beroepsproduct (namelijk: de webwinkel). Om de individuele inbreng van studenten te kunnen beoordelen worden individuele assessments afgenomen.

Voor studenten die het premastertraject kiezen, geldt dat zij verplicht de aangepaste major Multilevel governance moeten kiezen die aansluit bij het verplichte derdejaars preschakeltraject, dat bij wijze van minor is geprogrammeerd. Ook in de major Multilevel governance wordt de leeruitkomst belangen behartigen afgerond met een mediationopdracht.

Alle studenten volgen de afstudeermodule, waarin ze individueel een onderzoek uitvoeren bij een externe opdrachtgever. Het gaat dan om een complex juridisch vraagstuk waarbij zowel een

beroepsproduct als een afstudeerrapport wordt gemaakt. Zodra deze producten zijn beoordeeld volgt een afrondende mondelinge verdediging (eindassessement) waarin alle vijf de leeruitkomsten geïntegreerd aan bod komen.

Producten van afgestudeerden

Het panel heeft de dossiers van vijftien afgestudeerden uit de laatste twee studie jaren bestudeerd. Van de vijftien geselecteerde studenten bestudeerde het panel niet alleen de afstudeermodule, maar ook de studentproducten en beoordelingen van de major die zij gekozen hadden. Op die manier heeft het panel zicht gekregen op de realisatie van het eindniveau voor alle vijf leeruitkomsten. Het panel vindt dat de onderzoeksrapporten, portfolio's, reflectieverslagen en beroepsproducten passen bij het bachelorniveau en bij het brede beroepsbeeld van de startende hbo-jurist. De meeste bestudeerde afstudeerwerken bestonden uit onderzoeksrapporten met vaak een kleiner beroepsproduct. Het panel heeft tijdens de visitatiedag gemerkt dat de opleiding daarin een ontwikkeling aan het doormaken is. Het is de bedoeling dat afstuderen gaat plaatsvinden aan de hand van beroepsproducten. De opleiding wordt vanuit het lectoraat Design Based Education begeleid bij dit ontwikkeltraject om het afstuderen van een nieuwe opzet te voorzien. Er is gekozen voor een aanpak waarbij de opleiding HBO Rechten gekoppeld wordt met de opleiding Accountancy, omdat in beide opleidingen veel aandacht is voor de theoretische kennisbasis, terwijl men ook het praktijkgerichte afstuderen vorm wil geven. Het panel moedigt de opleiding aan om bij deze ontwikkeling, vanuit de wenselijkheid van constructive alignment, ook na te denken over de vraag hoe het onderwijs flexibeler en de toetsing leerwegaafhankelijker gemaakt kan worden.

Inhoudelijk lieten de afstudeerproducten een brede beeld van het juridische werkveld zien. Een student onderzocht in opdracht van Vluchtelingenwerk het participatierecht van minderjarige vreemdelingen in de Nederlandse asielprocedure. Een andere student deed in opdracht van een strafrechtadvocaat onderzoek naar het strafmaatverweer ten aanzien van de voorwaardelijke invrijheidstelling na invoering van de wet straffen en beschermen. Verder werd onderzocht in hoeverre het Centraal Justitieel Incassobureau aan de wettelijk loggingsverplichting voldoet wanneer het gebruik maakt van geautomatiseerde verwerkingen van tenuitvoerleggingsgegevens door middel van geautomatiseerde systemen. Ook werd in opdracht van een letselschadeadvocaat onderzocht hoe schade kan worden vastgesteld als gevolg van het verlies van arbeidsvermogen van een jong kind.

Functioneren van afgestudeerden

Het panel heeft tijdens de visitatiedag met alumni gesproken die tevreden zijn met de opleiding die ze afronden en deze als waardevol ervaren voor hun huidige werk c.q. vervolgopleiding. Studenten vinden over het algemeen snel een baan. Een aantal afgestudeerden besluit door te studeren. Het wordt niet bijgehouden om hoeveel studenten het gaat, maar in het huidige studiejaar nemen zes studenten deel aan het premastertraject. Vorig jaar betrof het één student.

De werkveldvertegenwoordigers zijn te spreken over de bagage die de startende hbo-juristen vanuit hun opleiding meebrengen, waarbij de praktijkgerichte insteek en het systematisch analyseren via de Legal Design Cyclus als onderscheidend worden benoemd. Ook de manier waarop gewerkt wordt aan persoonlijke professionele ontwikkeling ziet het werkveld als meerwaarde voor de beroepspraktijk. Dit zorgt voor snelle inzetbaarheid en zelfstandigheid in het functioneren.

Eindoordeel over de opleiding

	HBO Rechten NHL Stenden
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding HBO Rechten van NHL Stenden als **positief**.

Aanbevelingen

Standaard 2

Het panel doet de aanbeveling om in nauw overleg tussen docententeam, opleidingsmanagement, onderwijskundige staf, examencommissie én het werkveld een stip op de horizon te zetten en doelstellingen te formuleren rondom onderwijsflexibilisering en leerwegaafhankelijk toetsen in relatie tot de doelstellingen rondom een leven lang ontwikkelen.

Standaard 3

Het panel doet de aanbeveling om de motivering van het oordeel over het eindniveau van de leeruitkomsten zorgvuldiger te formuleren, zodat beter navolgbaar is op grond waarvan de examinatoren tot hun oordeel zijn gekomen. Dat geldt zowel voor het afstudeerrapport als voor het eindassessment.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Opleiding	HBO-Rechten	
Datum agenderende audit	11 februari 2025	
Tijdstip	Thema	Deelnemers
10:00 – 10:10 uur	Ontvangst	directeur Thorbecke Academie opleidingsmanager HBO-Rechten
10:10-10.30 uur	Presentatie van maximaal 20 minuten door opleiding waarin zij zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen & voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen.	drie docenten en het opleidingsmanagement
10.30-11.30 uur	Materiaalbestudering	panel
11.30-13.30 uur	Vooroverleg en lunch	panel
13.30-14.15 uur	Mede op basis van de materiaalbestudering inventariseren van thema's en aandachtspunten die meegenomen kunnen worden in het bezoek op 4 maart 2025	

Opleiding	HBO-Rechten	
Datum visitatiebezoek	4 maart 2025	
Tijdstip	Thema	Deelnemers
10:00 – 10:15 uur	Ontvangst	directeur Thorbecke Academie opleidingsmanager HBO-Rechten
10.15-11.15 uur	Gesprek docenten, examinatoren en werkveld	zes docenten (afstudeercommissie, stagebegeleider, minor coördinator, studieadviseur, curriculumcommissie, opleidingscommissie, taal en internationalisering) twee vertegenwoordigers van het werkveld lector
11.30-12.15 uur	Gesprek studenten en alumni	eerstejaars student tweedejaars student derdejaars student vierdejaars student twee alumni
13.00-13.45 uur	Gesprek borging	lid examencommissie voorzitter toetscommissie lid afstudeercommissie

		lid curriculumcommissie / opleidingscommissie studentlid opleidingscommissie
14.00-14.30 uur	Gesprek opleidingsmanagement	directeur Thorbecke Academie opleidingsmanager HBO-Rechten
14.30-15.30 uur	Beoordelingsoverleg	panel
15.30-15.45 uur	Terugkoppeling	

Het ontwikkelgesprek vindt op een later moment plaats.

2. Bestudeerde documenten

Zelfevaluatieportage
HBO Rechten Course Document 2024-2025
Landelijk Opleidingsprofiel HBO Rechten

Onderwijs- en examenregeling 2024-2025, 2023-2024
Studentenstatuut 2024-2025, 2023-2024
Onderwijscatalogus
Leerplanschema's
Stagehandleiding
Afstudeerhandleiding

Overzicht van personeel
Jaarverslag examencommissie 2022-2023 en 2023-2024

Vijftien afstudeerdossiers, zowel de afstudeermodule als de major, inclusief
beoordelingsformulieren